

İlgili Kanun / Madde
506 S.SSK/2,6

T.C.
YARGITAY
Hukuk Genel Kurulu

Esas No. 2005/21-437
Karar No. 2005/448
Tarihi: 06.07.2005

● EYLEMLİ ÇALIŞMA BELİRLENMEDİKCE
SİGORTALILIKTAN SÖZ EDİLEMeyeCEĞİ

ÖZETİ: Gerçekten; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasa'sının 2 ve 6. maddelerinde açıkça belirlendiği üzere, sigortalılığın oluşumu yönünden çalışma olgusunun varlığı zorunludur. Eylemli veya gerçek biçimde çalışmanın varlığı saptanmadıkça, hizmet akdine dayanılarak dahi sigortalılıktan söz edilemez. Fiili veya gerçek çalışmayı ortaya koyacak belgeler, işe giriş bildirgesiyle birlikte 506 sayılı Yasa'nın 79. maddesinde belirtilen sigortalının gün sayısını, kazanç durumunu, çalışma tarihleriyle birlikte ortaya koyan aylık sigorta gün bilgileri ile Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 17. maddesinde belirtilen 4 aylık prim bordroları gibi Kuruma verilmesi zorunlu belgelerdir.

DAVA: Taraflar arasındaki "tespit" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Ankara 2. İş Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 15.4.2004 gün ve 2002/858-2004/166 sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 13.12.2004 gün ve 2004/10013-11091 sayılı ilamı ile,

(...Davacı, sigorta başlangıç tarihinin 7.5.1980 olduğunun tesbitini istemiştir.

Mahkemece, davacının 7.5.1980 tarihinde bir gün süre ile çalıştığının tesbitine karar verilmiş ise de bu sonuç eksik incelemeye dayalı olup usul ve yasaya aykırıdır.

Davacıya ait 7.5.1980 tarihli işe giriş bildirgesinin davalı Kuruma süresi içerisinde verildiğine dair uyumsuzluk bulunmamaktadır. Uyumsuzluk, somut

Yargıtay Kararları

olayda fiili çalışma olgusunun yöntemince kanıtlanmış olup olmadığı, mahkemece bu yönde yapılan inceleme ve araştırmanın hükme yeterli bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır.

Gerçekten; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasa'sının 2 ve 6. maddelerinde açıkça belirlendiği üzere, sigortalılığın oluşumu yönünden çalışma olgusunun varlığı zorunludur. Eylemli veya gerçek biçimde çalışmanın varlığı saptanmadıkça, hizmet akdine dayanılarak dahi sigortalılıktan söz edilemez. Fiili veya gerçek çalışmayı ortaya koyacak belgeler, işe giriş bildirgesiyle birlikte 506 sayılı Yasa'nın 79. maddesinde belirtilen sigortalının gün sayısını, kazanç durumunu, çalışma tarihleriyle birlikte ortaya koyan aylık sigorta gün bilgileri ile Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 17. maddesinde belirtilen 4 aylık prim bordroları gibi Kuruma verilmesi zorunlu belgelerdir. Yöntemince düzenlenip süresi içerisinde Kuruma verilen işe giriş bildirgesi, kişinin işe alınmış olduğunu gösterirse de fiili çalışmanın varlığının ortaya konulması açısından tek başına yeterli kabul edilemez. Sigortalılıktan söz edebilmek için, çalışmanın varlığı, Yargıtay uygulamasında 506 sayılı Yasanın 79/8. maddesine dayalı sigortalılığın tespiti davaları yönünden kabul edilen ilkelere uygun biçimde belirlenmelidir. Zira, sigortalılığın başlangıcına yönelik her dava sigortalılığın tespiti istemini de içerir. Aksine düşünce, özellikle yaşlılık aylığının kabulü için öngörülen sigortalılık süresi yönünden çalışanlar ile çalışmayanlar arasında adaletsiz ve haksız bir durum yaratır. Bu nedenle, işe giriş bildirgesinin verildiği ancak yasal diğer belgelerin bulunmadığı durumlarda çalışma olgusunu ortaya koyabilecek inandırıcı ve yeterli kanıtlar aranmalı, kamu düzenine dayalı bu tür davalarda hakim, görevi gereği doğrudan soruşturmayı genişleterek sigortalılık koşullarının oluşup oluşmadığını belirlemelidir. Bu yön, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 16.9.1999 gün 1999/21-510-527, 30.6.1999 gün 1999/21-549-555, 5.2.2003 gün 2003/21-35-64, 15.10.2003 gün 2003/21-634-572, 3.11.2004 gün 2004/21-480-579 ve 2004/21-479-578, 10.11.2004 gün 2004/21-538 ve 1.12.2004 gün 2004/21-629 sayılı kararlarında da vurgulanmıştır.

Somut olaya gelince; mahkemece açıklanan şekilde fiili çalışmanın varlığının yöntemince araştırılmadan sonuca gidildiği ortadadır. Gerçekten dinlenen tanıklar davacıyla aynı dönemde çalışan işverenin bordrolarında kayıtlı tanıklar olmadığı gibi komşu veya benzer işi yapan işyerlerinde çalışan kayıtlara geçmiş kişiler değildirler.

Yapılacak iş; 7.5.1980 tarihli bildirgenin verildiği işyerinin 506 sayılı Yasanın 5. maddesi gereğince, yasa kapsamında olan bir işyeri olup olmadığının Kurumdan tespiti ile bu işyerinden bildirge tarihinde Kuruma verilen dönem bordrolarını isteyip dosyaya ekledikten sonra, işyerinden dönem bordrosu verilmiş ise bildirge tarihini kapsayan tarihte işyerinde çalıştığı tespit edilen kayıtlı işyeri çalışanlarını, bordro verilmemiş ise gerektiğinde zabıta marifetiyle tespit edilecek işyerine o tarihte komşu olan diğer işyerlerinde bildirge tarihinde çalıştığı

Yargıtay Kararları

tespit edilen kayıtlı komşu işyeri çalışanlarının;kayıtları celbedilerek çalışmanın niteliği ile gerçek bir çalışma olup olmadığı yönünde yöntemince beyanlarını almak gerçek çalışma olgusunu somut ve inandırıcı bilgilere dayalı şekilde 506 sayılı Yasanın 2, 6, 9 ve 79/8. maddeleri gereğince kanıtladıktan sonra sonucuna göre karar vermektir ibarettir.

O halde, davalının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır...)

Gereğince bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

TEMYİZ EDEN: Davalı vekili

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, ve özellikle, dönem bordrolarında adları bulunan tanıkların adresleri yapılacak zabıta araştırması ile tespit edilerek bu çalışanların, olmadığı takdirde yine zabıta araştırması ile belirlenecek komşu işyeri işveren ve çalışanlarının ifadelerine başvurulacak, oluşacak kanaat ile karar verilmesi gerekmesine göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ: Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında ve yukarıda gösterilen nedenlerden dolayı H.U.M.K.nun 429. Maddesi gereğince **BOZULMASINA**, 6.7.2005 gününde oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY YAZISI

Dava; hizmet tespitine ilişkin olup, yasal dayanağı 506 sayılı Yasanın değişik 79/10. maddesidir.

14508901 sigorta sicil numaralı davacı, 95309.06 numaralı Elmadağ Merkez Sağlık Ocağı 4 nolu lojman inşaatı işyerinde 01.05.1980-01.03.1981 tarihleri arasında çalıştığının tespitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece yapılan yargılama sonunda, işyerinin 27.09.1979 tarihi itibarıyla davalı işveren Şefik Savran adına 506 sayılı Yasa kapsamında olduğu davalı işveren tarafından davacının 07.05.1980 tarihli işe giriş bildirgesinin davalı Kuruma süresinde verildiği, işe giriş bildirgesi üzerinde uzman bilirkişi tarafından yapılan incelemede işe giriş bildirgesindeki imzanın davacıya ait bulunduğu, işveren tarafından davalı Kuruma verilen prim tahakkuk cetvelinde davacının 1980/3 ve 4 dönemlerinde 60+60=120 günlük bildirim yapıldığı, sigortalı hizmet cetvelinde davacının çalışmalarının görüldüğü, böylece davacının çalışma olgusunun yazılı delillerle sübute edildiği, anlaşılmıştır. Mahkemece ayrıca davacının çalıştığı inşaat işyerinin Sağlık Ocağı lojmanları olması bu sebeple tıpkı askeri

Yargıtay Kararları

---

birliklerde yapılan inşaatlarda olduğu gibi işin kalıcı bir iş olmaması nedeniyle komşu işverenlik yada komşu işyerlerinde çalışanları tespit etmenin mümkün bulunmadığı, tespit edilen bordro tanıklarına da yapılan araştırma ve çıkarılan davetiyelere rağmen ulaşılamadığı, bu durumda davacının davalı işverenin işyerinde çalıştığını bilen tanıkların dinlendiği, dinlenen tanıkların birbirini tamamlayan yeminli ifadelerinden davacının 506 sayılı Yasanın 2. maddesinde unsurları yazılı hizmet aktine göre davalı işverenin işyerinde fiilen çalıştığı da subuta erdiğinden ve davacı da 05.05.2003 tarihli ıslah dilekçesi ile taleplerini bir günlük hizmet tespiti olarak ıslah ettiğinden, Mahkemece mevcut yazılı deliller ve tanık beyanlarına göre “Davanın kısmen kabulü, kısmen reddi ile davacının SSK Ankara Sigorta İl Müdürlüğünde 95309.04.06 sayılı dosyada işlem gören Şefik Savran’ın işvereni olduğu işyerinde 07.05.1980 tarihinde bir gün süre ile asgari ücret ile 506 sayılı Yasaya tabi çalıştığının tespitine, fazlaya ilişkin talebin reddine karar vermiş olması mahkemece yapılması gereken tüm işlem ve tahkikatların yapılmış bulunması karşısında Hukuk Genel Kurulunun usul ve yasaya, sosyal güvenlik ilkelerine aykırı bulunan bozma kararlarına karşıyım, usul ve yasalara ve sosyal güvenlik ilkelerine uygun bulunan Direnme Kararının onanması düşüncesindeyim.